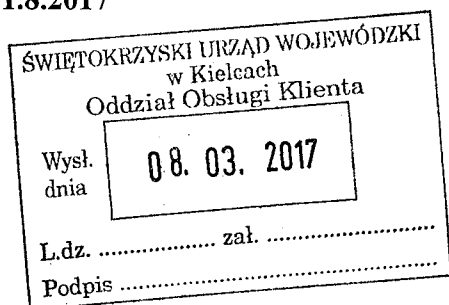

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

PSZ.II.431.8.2017

Kielce, 06.03.2017 r.

Pani Wanda Wróbel
Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
Ul. Jaszowskiego 3a
28-366 Małogoszcz

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona była w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Małogoszczu w dniach 13 – 14 luty 2017 r., w zakresie:

1. Opracowania i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Kwalifikacji asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.
4. Współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
6. Koordynowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie:

- art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 poz. 575 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. **Pani Anna Konieczna** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 83/2017 z dnia 08.02.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. **Pani Anna Krupa** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 03). Upoważnienie nr 84/2017 z dnia 08.02.2017 r.

Kontrolą objęty został okres od 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Zadania z zakresu wspierania rodziny na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Małogoszczu.

Ośrodek posiada numer REGON: 290411327 i NIP: 656-18-30-446.

Kierownikiem Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Małogoszczu jest pani Wanda Wróbel.

Ośrodek funkcjonuje w oparciu o Statut, w którym Uchwałą Nr 14/115/12 Rady Miejskiej w Małogoszczu z dnia 12.06.2016 r. wprowadzono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto jednostka funkcjonuje w oparciu o Regulamin Organizacyjny, w którym do końca roku 2015 nie uwzględniono zadań z zakresu wspierania rodziny. Dopiero Zarządzeniem Nr 2/2016 z dnia 04.01.2016 r. w sprawie wprowadzenia zmiany do Regulaminu Organizacyjnego MGOPS w Małogoszczu z dnia 07.01.2013 r. dodano do zapisów Regulaminu w § 17 część zadań asystenta. Nie uwzględniono zadań z zakresu wspierania rodziny, o których

mowa w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kierownik MGOPS w Małogoszczu na podstawie Zarządzenia Nr 0050.24.2012 Burmistrza Miasta i Gminy Małogoszcz z dnia 15.03.2012 r. (**zał. nr 2**) upoważniony został do ustanawiania rodziny wspierającej, zawierania i rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi oraz do prowadzenia postępowań w sprawach decyzji administracyjnych.

Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Miasto i Gmina Małogoszcz posiada 3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018. Program przyjęty został Uchwałą Nr 14/130/16 Rady Miejskiej w Małogoszczu z dnia 30.06.2016 r.

Program zawiera następujące części:

1. Podstawę prawną Programu.
2. Wstęp.
3. Diagnozę społeczną rodzin zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz. W części tej przedstawiono analizę sytuacji rodzin korzystających z pomocy społecznej. Z analizy wynika, że w latach 2013 - 2015 najczęściej rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowiły rodziny wielodzietne. Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny przedstawiała się następująco: rok 2013 – 18 rodzin, rok 2014 – 16 rodzin, rok 2015 – 19 rodzin. Z rodzinami wymienionymi powyżej, w poszczególnych latach pracowało dwóch asystentów. Jako najczęściej pojawiający się powód trudnej sytuacji rodzin wymieniono ubóstwo i bezrobocie. Ubóstwo w roku 2013 – stwierdzono u 237 rodzin, w roku 2014 – u 255 rodzin, w roku 2015 – u 258 rodzin. Natomiast bezrobocie stwierdzono: w roku 2013 – u 262 rodzin, w roku 2014 – u 274 rodzin, w roku 2015 - u 255 rodzin. W latach 2013 – 2015 praca socjalna świadczona była na rzecz 566 rodzin, w tym w roku 2013, 964 rodzin w roku 2014 i 504 rodzin w roku 2015. W diagnozie ukazano również koszty poniesione przez gminę za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W 2013 r. wyniosły one 3736 zł, w 2014 r. – 7190 zł, a w 2015 r. – 27167 zł.
4. Cele Programu. Jako cel główny wskazano: „Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej”. W celach szczegółowych wymieniono:
 - podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom

kryzysowym,

- zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży i minimalizowanie ich występowania.

5. Adresaci Programu. Program adresowany jest do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz.
6. Realizatorzy Programu: MGOPS w Małogoszczu, Urząd Miasta i Gminy w Małogoszczu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zespół interdyscyplinarny, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Policja, Sąd, PCPR w Jędrzejowie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jędrzejowie, placówki służby zdrowia.
7. Określenie spodziewanych rezultatów. Wymieniono tu: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny; wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego; ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego; stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin z dziećmi.
8. Monitoring i Ewaluacja. Założono, że monitoring odbywać się będzie poprzez gromadzenie przez MGOPS informacji o realizacji zadań – dzięki którym można będzie dokonać oceny postępów. Natomiast ewaluacja polegać będzie na gromadzeniu danych pozyskanych bezpośrednio poprzez rozmowę, obserwację lub telefoniczny kontakt m.in. z pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie. Program podlegał będzie monitoringowi i ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny.
9. Źródła finansowania Programu – środki własne gminy, środki z unii europejskiej oraz pochodzące z innych źródeł m.in. programów rządowych.

Ostatnią częścią Programu jest harmonogram działań (**zał. nr 3**).

Po przeanalizowaniu Programu, kontrolujący stwierdzili, że zawiera on zbyt ogólną analizę działań z zakresu wspierania rodziny. Analizie poddano jedynie zadania dotyczące asystenta i ponoszenia przez gminę kosztów związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. Pozostałe zadania gminy, o których mowa w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, nie zostały przeanalizowane w Programie. W programie nie zaplanowano utworzenia placówki wsparcia dziennego, pomimo, że na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz nie ma tego typu placówki.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

W 2016 roku od 4 kwietnia do 31 grudnia w Ośrodku zatrudnionych było 2 asystentów rodziny na umowę o pracę, na czas określony w wymiarze pełnych etatów. Od 1 stycznia 2017 roku zatrudnienie jest kontynuowane. Na stanowisku asystenta rodziny zatrudnione są dwie osoby na podstawie umowy o pracę, na czas nieokreślony, na pełny etat. W trakcie kontroli ustalono, że asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W teczkach osobowych asystentów rodziny znajdowały się zaświadczenia, potwierdzające wymagania, o których mowa w art.12 ust.1 pkt 2 – 4 ustawy. Jeden z asystentów rodziny ukończył również studia podyplomowe na kierunku asystent rodziny.

Asystenci w okresie zatrudnienia podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w następujących szkoleniach:

- 1 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”- 19.02.2016r.;
- 2 „Asystentura jako alternatywna forma pomocy rodzinie” – 14.10.2016r.;
- 3 „Monitorowanie losów dziecka –standardowe postępowanie pracowników socjalnych”- 17-18.06.2015r.;
- 4 „Uzależnienia wśród dzieci i młodzieży – diagnoza i interwencja” – 30.06.2015r.;
- 5 „Praca asystenta rodziny w teorii i praktyce” – 9-10.11.2015r.;
- 6 „Komunikacja interpersonalna” – 26.02.2014r.;
- 7 „Interwencja kryzysowa jako metoda pracy z rodziną biologiczną oraz kobietami w ciąży rozważającymi pozostawienie dziecka po urodzeniu” – 30.06.2014r.;
- 8 „Praca z rodziną metodą genogramu” – 11.07.2014r.;
- 9 „FASD – diagnoza, terapia, stymulacja rozwoju dziecka” – 09.09.2014.

Praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem przez nich obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez

gminę, o których mowa w art. 17 ust. 4 ww. ustawy.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

1. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

W MGOPS w Małogoszczu zatrudnionych jest 2 asystentów. Aktualnie asystenci mają pod opieką 21 rodzin, w tym jeden 10 rodzin, a drugi 11 rodzin, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba dzieci w rodzinach objętych opieką asystentów rodziny wynosi 31. Pięć spośród 21 rodzin zostało zobligowanych do współpracy z asystentem przez Sąd. Wszystkie rodziny objęte zostały opieką asystenta z powodu problemów opiekuńczo - wychowawczych, zaniedbań opiekuńczo - wychowawczych i niezaradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W rodzinach tych występują również problemy współistniejące tj.: nadużywanie alkoholu, przemoc, niepełnosprawność dzieci i rodziców oraz bezrobocie. W przypadku 4 rodzin – dzieci z tych rodzin umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Łącznie w pieczy zastępczej przebywa 14 dzieci (5 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz 9 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej – rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych) pochodzących z Miasta i Gminy Małogoszcz. Powyższa analiza wskazuje na fakt, że nie wszystkie rodziny, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej – objęte zostały opieką asystenta. Praca z taką rodziną w środowisku winna mieć na celu powrót dzieci do domu. W związku z powyższym zasadne jest, by rodziny te objęte były opieką asystenta.

Praca asystentów rodziny prowadzona jest w oparciu o „Plan pracy z rodziną wspieraną przez asystenta” (zał. nr 4). Asystent na podstawie analizy przebiegu dotychczasowego wsparcia ustala z rodziną zadania, które rodzina będzie wykonywać przy jego wsparciu. Plany prowadzone są indywidualnie dla każdej rodziny i zawierają: datę opracowania planu, informację na jaki okres został opracowany plan (zazwyczaj zawierane są do końca bieżącego roku, w którym odbywa się praca z rodziną), priorytetowy problem do rozwiązania uzgodniony z rodziną, metodę pracy

z rodziną, zakres realizowanych działań, termin ich realizacji oraz przewidywane efekty działań, podpis asystenta i podpis przedstawiciela rodziny, z którym plan będzie realizowany.

Po analizie planów wszystkich rodzin, kontrolujący stwierdzili, że plan bardziej przypomina dziennik z bieżącej pracy asystentów niż plan. Nie zawiera on celu głównego i celów szczegółowych, nie określa terminów realizacji planowanych działań. W miejscu gdzie należy wpisać priorytetowy problem do rozwiązania wpisane są imiona i nazwiska pracownika socjalnego i asystenta rodziny. Również w przewidywanych efektach działań – wpisy nie są trafnie sformułowane. W niektórych planach brak podpisów osób objętych opieką asystenta. Jako metodę pracy z rodziną podaje się głównie rozmowę/pogadankę.

W związku z powyższym podczas rozmowy podsumowującej kontrolę z kierownikiem MGOPS oraz z asystentami, kontrolujący udzielił wskazówek co do prawidłowej konstrukcji planu pracy z rodziną. Mianowicie, plan winien zawierać następujące informacje: dane o rodzinie (imiona i nazwiska członków rodziny wraz z dziećmi), imię i nazwisko asystenta pracującego z rodziną, okres na jaki został opracowany plan (najlepiej na 3 do 6 miesięcy), datę opracowania planu, zagrożenia/problemy występujące w rodzinie/słabe strony rodziny lub obszary, w których rodzina potrzebuje wsparcia, mocne strony rodziny lub jej zasoby (np. rodzina żyta emocjonalnie, wspierająca się wzajemnie, pomoc ze strony dalszej rodziny itp.). Następnie należy wyznaczyć wspólnie z rodziną cele do realizacji na najbliższy okres, a także sformułować działania jakie należy podjąć, by osiągnąć wytyczone cele i założyć jakie będą efekty podjętych działań. Plan winien być podpisany przez przedstawiciela rodziny oraz asystenta. Tak stworzony plan będzie podstawą do opracowania sprawozdań i okresowej oceny rodziny.

Na dokumentację rodziny objętej opieką asystenta rodziny składają się:

- wniosek o przydzielenie asystenta sporządzony przez pracownika socjalnego wraz ze zgodą kierownika Ośrodka (**zał. nr 5**),

- zgoda rodziny na usługi asystenta rodziny podpisana przez dorosłego członka rodziny (**zał. nr 6**).

W niektórych zgodach brak jest podkreślenia (zgodnie z objaśnieniem oznaczonym gwiazdką) czy członek rodziny wyraża zgodę na współpracę z asystentem czy nie,

- plan pracy z rodziną,

- karta rodziny objętej wsparciem asystenta, która zawiera podstawowe informacje o rodzinie dotyczące zarówno dorosłych, jak i dzieci; opis sytuacji prawnej rodziców wobec dzieci; informację o sytuacji ekonomicznej i mieszkaniowej rodziny; dane dotyczące stanu zdrowia,

w tym zdrowia psychicznego rodziców i dzieci; określa problemy rodziny zidentyfikowane przez pracownika socjalnego w trakcie prowadzonej pracy socjalnej a także wskazania do pracy z rodziną (zał. nr 7);

- ocena sytuacji rodziny i sprawozdania,
- notatki służbowe,
- postanowienia sądu,
- pisma urzędowe dotyczące rodziny, a także dokumentacja zdrowotna członków rodziny, szkolna dzieci, diagnozy, opinie, protokoły z posiedzeń zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka itp.

Codzienna praca asystentów odnotowywana jest w dzienniku pracy asystenta rodziny prowadzonego indywidualnie dla każdej rodziny. Dziennik zawiera adnotacje dotyczące wizyt asystenta w środowisku rodziny i podejmowanych kontaktów wraz z określeniem daty, podpisane przez asystenta i członka rodziny. W zależności od potrzeb danej rodziny kontakty te odbywają się z różną częstotliwością (średnio w ciągu roku, asystent ma kontakt z rodziną od kilku do kilkudziesięciu razy w roku, tj. od 11 do 60). Kontakty z rodzinami utrzymywane są również poprzez rozmowy telefoniczne i rozmowy prowadzone na terenie Ośrodka. Niektóre zapisy są tak sformułowane, iż nie wynika z nich czy był to kontakt np. telefoniczny czy osobista wizyta asystenta w domu rodzinnym, np.: „poprawa relacji...; pani ... zdała testy na prawo jazdy; pani ... mówiła ...; porządki przedświąteczne”; itp. Ponadto z zapisów nie wynika jaką rolę w opisanym zdarzeniu odegrał asystent (zał. nr 8).

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.** Rodzinom objętym opieką asystenta udzielano pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej poprzez przyznanie im należnych świadczeń (tj.: dodatek wychowawczy 500 plus, zasiłki rodzinne, celowe, okresowe, posiłki dla dzieci w ramach pomocy Państwa w zakresie dożywiania dzieci, a także usługi opiekuńcze) oraz poprawę warunków mieszkaniowych (pomoc w otrzymaniu mieszkania). Asystenci pomagali rodzinom zdobywać umiejętności niezbędne do prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez: rozmowy

i udzielanie wskazówek jak należy prawidłowo gospodarować finansami (np. kupowanie niezbędnych artykułów gospodarstwa domowego), pomoc w wypełnianiu dokumentów związanych z pomocą socjalną, naukę praktycznych umiejętności sprzątnia, gotowania, odżywiania dzieci i pielęgnowania ich oraz naukę systematyczności w wykonywaniu obowiązków domowych. Ponadto asystenci uświadamiali im potrzebę codziennej pomocy dzieciom przy odrabianiu lekcji oraz wspólnego spędzania czasu wolnego;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.** W zakresie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych wsparciem objętych zostało 12 rodzin. Główną formą wsparcia była pomoc finansowa ze strony Ośrodka, czego efektem była poprawa ich sytuacji finansowej i polepszenie warunków mieszkaniowych. Z pomocy psychologicznej w postaci umożliwienia kontaktu z psychologiem dla dorosłych (który przyjmuje raz w tygodniu w ośrodku zdrowia w każdy poniedziałek od 8.30 do 12.00) skorzystało 12 rodzin. Ponadto uświadamiano rodzicom potrzebę wizyty z dzieckiem w Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. Efektem tych oddziaływań jest udział poszczególnych osób w spotkaniach klubu AA, uzyskanie pomocy w Poradni Zdrowia Psychicznego, objęcie dzieci nauczaniem indywidualnym, a także udział w terapii rodzin. W zakresie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych wsparciem objęto wszystkie rodziny. Pomoc ta realizowana jest poprzez wskazówki i rozmowy, jak należy postępować z dziećmi, uświadamianiu rodzicom problemów dzieci oraz ich przyczyn. W zakresie problemów wychowawczych, asystent rodziny współpracuje głównie z pedagogiem szkolnym i samą rodziną;
- **wspieranie aktywności społecznej.** Zadanie to realizowane jest poprzez zachęcanie rodzin do współpracy ze szkołą, przedszkolem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, udziału w imprezach kulturalnych i okolicznościowych organizowanych na terenie gminy;
- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.** Asystenci rodzin podejmują rozmowy wspierające z członkami rodzin, przedstawiając im pozytywne skutki i korzyści wynikające z podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Ukazują podopiecznym pozytywne aspekty podjęcia zatrudnienia, podkreślając korzystny wpływ na ich sytuację życiową. Poprzez systematyczne rozmowy, próbują doprowadzić do zmiany

w sposobie postrzegania przez nich pracy. Asystenci wraz z członkami rodzin na bieżąco monitorują aktualne oferty rynku pracy. Ośrodek współpracuje w tym zakresie z Powiatowym Urzędem Pracy w Jędrzejowie, do którego kieruje swoich podopiecznych na kursy i szkolenia. W okresie objętym kontrolą dwie rodziny uczestniczyły w programie „Nie dla bierności zawodowej! Aktywizacja zawodowa podopiecznych MGOPS Małogoszcz w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki” realizowanym przez Fundację Miśka Zdziśka w Jędrzejowie. Program ma na celu zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Dwie kolejne rodziny, w wyniku działań asystenta rodziny, podjęły zatrudnienie w ramach prac społecznie użytecznych i interwencyjnych. W przypadku jednej rodziny - pani podjęła pracę oraz zapisała się na kurs prawa jazdy;

- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.** Zadanie realizowane jest głównie poprzez rozmowy pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny motywujące do udziału w spotkaniach Klubu AA, pracy z psychologiem, terapii rodzinnej oraz terapii uzależnień. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowała na leczenie odwykowe w Świętokrzyskim Centrum Psychoterapii w Morawicy 10 rodzin. W przypadku jednej rodziny, matka z córką uczestniczyły również w terapii rodzinnej;
- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.** Dzieci z rodzin objętych opieką asystenta korzystają głównie ze wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz pedagoga i wychowawców szkół, do których uczęszczają. W przypadkach szczególnych ze specjalistycznego poradnictwa w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Jędrzejowie. Troje dzieci objętych jest nauczaniem indywidualnym. Na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz nie ma placówek wsparcia dziennego, z których dzieci mogłyby korzystać. Z analizy dokumentacji rodzin objętych opieką asystenta wynika, że jest duża potrzeba utworzenia placówki wsparcia dziennego, dzięki której rodziny, a zwłaszcza dzieci miałyby dodatkowe wsparcie;
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.** W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, asystenci podejmują działania interwencyjne i zaradcze. Zazwyczaj są to sytuacje takie,

w których dzieci przebywają pod opieką rodziców będących pod wpływem alkoholu, lub pozostają bez opieki osób dorosłych lub dochodzi do przemocy. Wówczas organizowana jest opieka dla dzieci, zazwyczaj poprzez pozostawienie ich pod opieką innych członków rodziny lub dalszej rodziny. Często dochodzi wówczas do interwencji policji. W przypadku powtarzających się poważnych zaniedbań wychowawczo - opiekuńczych i braku możliwości pozostawienia dziecka pod opieką rodziny - zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. W rodzinach, w których dochodzi do przemocy, zakładana jest Niebieska Karta (aktualnie w 2 rodzinach objętych opieką asystenta);

- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.** Indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci prowadzone są przez asystentów praktycznie podczas każdej wizyty u rodziny czy kontaktu z rodziną. W bieżącej pracy, asystenci doradzają/udzielają wskazówek rodzicom w problemach opiekuńczo-wychowawczych i pomagają przezwycięzać napotymane trudności. Podejmują także rozmowy z dziećmi - co potwierdza dokumentacja prowadzona przez asystentów;
- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17.** Asystenci dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny w formie sprawozdań co pół roku i przekazują je do kierownika MGOPS - sprawozdania są w dokumentacji rodzin (**zał. nr 9**). Po analizie wszystkich sprawozdań za rok 2016, czyli za okres od stycznia do czerwca 2016 i od lipca do grudnia 2016, stwierdzono, że przypominają one bardziej plany. Zawierają więcej elementów planowania, aniżeli sprawozdania. Ponadto z niektórych sprawozdań wynika, że słabe strony rodziny nie są spójne z celami. Kontrolujący zaproponowali, by oceny rodziny dokonywać w oparciu o prawidłowo opracowany plan pracy z rodziną i uwzględniać w niej wyłącznie efekty pracy z rodziną, które udało się osiągnąć, realizując założenia planu oraz obszary nad którymi praca będzie kontynuowana;
- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.** W październiku 2016 r. praca asystenta z jedną z rodzin została zakończona sukcesem. Rodzina z pomocą asystenta zaczęła funkcjonować prawidłowo i samodzielnie (**zał. nr 10**). W dokumentacji rodziny brak jest informacji przez jaki czas rodzina będzie monitorowana i jak będzie wyglądał proces monitorowania;
- **sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.** W okresie objętym

kontrolą asystenci rodziny sporządzali opinie o rodzinie i jej członkach we współpracy z pracownikiem socjalnym na wniosek sądu. Ponadto sporządzają sprawozdania do sądu o sytuacji rodziców, którym została ograniczona władza rodzicielska. Asystenci zobligowani są również do sporządzania sprawozdań, w przypadku rodzin, których do współpracy z asystentem zobligował sąd (aktualnie 5 rodzin). Opinie znajdują się w dokumentacji rodziny prowadzonej przez asystentów;

- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.** Współpraca z podmiotami, o których mowa w art.15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się poprzez: konsultacje, rozmowy, wizyty. Jednostki, z którymi asystenci współpracują najczęściej to: szkoła – pedagog, nauczyciele; MOW – dyrektor, pedagog; MGOPS – pracownik socjalny, kierownik; Zespół interdyscyplinarny; placówki opiekuńczo-wychowawcze - dyrektor, wychowawcy, pracownik socjalny; Komisariat Policji w Małogoszczu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie; placówki służby zdrowia, Sąd Rodzinny i Nieletnich w Jędrzejowie – kuratorzy;
- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.** W okresie objętym kontrolą, asystenci uczestniczyli w 2 posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.** Asystenci rodziny współpracują z zespołem interdyscyplinarnym, w skład którego wchodzi przedstawiciele: placówek opiekuńczo-wychowawczych, policji, pcp-ów, psycholog, służby zdrowia, sądu. W roku 2016 asystent rodziny uczestniczył w 2 zespołach interdyscyplinarnych dotyczących rodzin dotkniętych przemocą, a objętych opieką asystenta.

2. Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających

Podczas kontroli ustalono, że na terenie Miasta i Gminy nie podjęto działań w celu tworzenia warunków do rozwoju rodzin wspierających. W okresie objętym kontrolą nie

funkcjonowały rodziny wspierające. W przypadku jednej rodziny sąd wskazał, by utworzono dla niej rodzinę wspierającą wyznaczając konkretnie osobę, która miałaby pełnić tę funkcję. Osoba ta jednak nie zgodziła się. Zdaniem kontrolujących w przypadku kilku rodzin objętych opieką asystenta zasadne byłoby wsparcie jej poprzez rodzinę wspierającą.

3. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli od kierownika MGOPS wynika, że na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Zdaniem kontrolujących placówka taka jest potrzebna w celu wsparcia rodzin.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Miasto i Gmina Małogoszcz ponosi koszty pobytu 12 dzieci w pieczy zastępczej, w tym: koszty pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej w przypadku 11 dzieci i koszty pobytu w instytucjonalnej pieczy zastępczej w przypadku jednego dziecka. W przypadku 4 dzieci są to koszty w wysokości 50% odpłatności za pobytu, a w przypadku pozostałych dzieci (8) są to koszty w wysokości 30 % odpłatności za pobyt.

4. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem prowadzony jest przez pracownika socjalnego, a także w niektórych przypadkach przez policję i kuratora. Pracownik socjalny wizytuje, nadzoruje oraz wspiera rodziny zagrożone kryzysem. Ponadto pomaga rodzinie uzyskać należne świadczenia z pomocy społecznej i świadczy na rzecz rodziny pracę socjalną (pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, opracowywaniu dokumentów, polepszeniu warunków mieszkaniowych, itp.). Swoimi działaniami zapewnia rodzinie wsparcie i bezpieczeństwo, szczególnie dzieciom. Aktualnie na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz jest 16 rodzin zagrożonych, które jeszcze nie zostały objęte opieką asystenta.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży „Za życiem”.

Miasto i Gmina Małogoszcz nie realizowała na dzień kontroli zadań związanych z koordynowaniem działań wynikających z ustawy „Za życiem”, ponieważ nie było zgłoszeń w tym zakresie.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny - zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami polegającymi na zbyt ogólnej analizie działań z zakresu wspierania rodziny oraz nie uwzględnieniu w programie analizy zadań, o których mowa w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w programie nie zaplanowano utworzenia placówki wsparcia dziennego, pomimo, że na terenie Miasta i Gminy Małogoszcz nie ma tego typu placówki.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji - zadanie realizowane prawidłowo. Asystenci rodziny posiadają kwalifikacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystenci w okresie zatrudnienia podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, a także prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci. Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami w zakresie dokumentacji prowadzonej przez asystentów, braku placówek wsparcia dziennego, nie objęcia wszystkich rodzin opieką asystenta, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, braku rodzin wspierających. Ponadto pozostałe zadania, realizowane są prawidłowo, a ich zakres i różnorodność uzależniona jest od możliwości i zasobów, jakimi dysponuje Miasto i Gmina Małogoszcz. ``

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka,

placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym - zadanie realizowane prawidłowo - Miasto i Gmina Małogoszcz ponosi koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Prowadzenie monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy - zadanie realizowane prawidłowo. Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej prowadzony jest przez pracowników socjalnych w przypadku 16 rodzin.

Koordinowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” - zadanie nie jest realizowane ponieważ nie zgłosiły się osoby uprawnione.

Wyżej wymienionych ustaleń dokonano w oparciu o:

- dane wykazane w informacji pisemnej podpisanej przez kierownika MGOPS w Małogoszczu, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- rozmowy z kierownikiem MGOPS oraz z asystentami,
- analizy dokumentacji przedstawionej kontrolującym do wglądu.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. W Regulaminie Organizacyjnym MGOPS w Małogoszczu dokonać stosownych zmian polegających na dodaniu do zadań Ośrodka wszystkich zadań gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz z ustawy "Za życiem".
2. Przy opracowaniu i realizacji kolejnego 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny, uwzględnić wskazówki zawarte w wystąpieniu pokontrolnym.
3. Wszystkie rodziny, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej - objąć opieką asystenta w celu podjęcia z rodziną pracy w kierunku powrotu dzieci pod opiekę rodziców.
4. W dokumencie "Zgoda na usługi asystenta" podkreślać właściwe (zgodnie z objaśnieniem oznaczonym gwiazdką) tj.: "wyrażam zgodę" lub "nie wyrażam zgody".
5. Zmodyfikować plany pracy z rodzinami, zgodnie ze wskazówkami zawartymi

w wystąpieniu pokontrolnym.

6. Sprawozdania dotyczące pracy z rodziną i okresowe oceny sytuacji rodziny dokonywać w oparciu o plan pracy z rodziną.

7. Dokonywać zapisów z wizyt asystentów rodzin, w taki sposób, by jednoznacznie wynikało z nich, że była to wizyta w środowisku rodzinnym.

8. Dokumentację rodzin, z którymi zakończona została praca asystenta uzupełnić o informację przez jaki czas rodzina będzie monitorowana, jak będzie wyglądał proces monitorowania, a także wskazać osobę odpowiedzialną.

9. Podjąć działania mające na celu wsparcie rodziny poprzez utworzenie placówki wsparcia dziennego.

Wystąpienie pokontrolne sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 poz. 575 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

gja
.....
.....
(podpisy inspektorów)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
.....
Mariusz Pasek
(zarządzający kontrolą)
ASISTENTA DYREKTORA
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

Załączniki do kontroli:

1. Informacje pisemne sporządzone przez MGOPS na potrzeby kontroli.
2. Zarządzenie Nr 0050.24.2012 Burmistrza Miasta i Gminy Małogoszcz z dnia 15.03.2012 r.
3. Harmonogram działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 dla Gminy Małogoszcz.
4. Plan pracy z rodziną wspieraną przez asystenta.
5. Wniosek o przydzielenia asystenta rodziny.
6. Zgoda na usługi asystenta.
7. Karta rodziny objętej wsparciem asystenta.
8. Dziennik pracy asystenta.
9. Sprawozdanie półroczne pracy asystenta rodziny.
10. Notatka służbowa z dnia 01.02.2017 r.

